

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SANAT ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK TUTUMLARININ VE ÖZ YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Gizem ÇELİK*
Mehmet Nur TUĞLUK**

* Yüksek Lisans Öğrencisi; Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, gizemcelkk@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4362-9557

** Dr.Öğr.Üyesi; Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, mntugluk@yildiz.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2007-5942

Çelik, Gizem ve Tuğluk, Mehmet Nur. "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının ve Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi". ulakbilge, 51 (2020 Ağustos): s. 900-915. doi: 10.7816/ulakbilge-08-51-03

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin uyguladıkları sanat etkinliklerine ve sanat merkezlerine yönelik tutum ve özyeterlik algılarının incelenmesidir. Araştırma karma yöntem deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın nicel boyutu Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara ve Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeği ve Katılımcı Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir. Nitel boyutu ise araştırmacılar tarafından oluşturulan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ile elde edilmiştir. Çalışmanın örneklemini 2019-2020 eğitim öğretim yılında farklı illerde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 100 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Nitel boyutu ise nicel boyut örnekleminde yer alan 10 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Nicel verilerin analizinde SPSS.22 istatistiksel analiz programı kullanılarak t testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Nitel verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılarak araştırmacının aldığı notlar ve ses kayıtları analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, özel okulda çalışan öğretmenlerin görsel sanatlara ve sanat etkinliklerine yönelik tutum ölçeği ortalamaları, kamuda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, sanat etkinliği, tutum, öz yeterlik

Makale Bilgisi:

Geliş: 12 Haziran 2020

Düzeltilme: 28 Haziran 2020

Kabul: 7 Temmuz 2020

Giriş

Okul öncesi eğitim, çocuğa beyin gelişiminin en hızlı olduğu dönemde çeşitli zengin deneyim fırsatları sunarak bu gelişmeyi desteklemekte ve zihinsel fonksiyonları arttırmaktadır. Aynı zamanda duygusal-sosyal, dil, fiziksel ve diğer tüm gelişim alanlarına etki yaparak çocuğun kişilik yapısını, benlik algısını, yaratıcılığını, iletişim becerisini ve sosyal duygusal uyumunu olumlu yönde desteklemektedir (Kuru Turaşlı, 2012: 8). Bu becerileri destekleyebilmesi için eğitim öğretim programının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçleri önem taşımaktadır. Gelişim alanlarını desteklemeyi hedefleyen bir programın toplumun ilgi, ihtiyaç ve isteklerine de cevap verebilmesi gerekir. Nitelikli bir program bireylere kendilerini tanıma ve gerçekleştirilebilme fırsatı sunmalıdır. İlgi ve yeteneklerini farkedebilmeleri için öğretmenler çocuklara fırsatlar sunabilmeli ve özgür düşünmeyi destekleyici bir sınıf atmosferi oluşturmalıdır. Okul öncesi dönem çocuklarının yaratıcılıklarının ve estetik değerlerinin gelişmesi, onlara hayal güçlerini her yerde her zaman çalıştırabilme fırsatı tanımakla mümkündür (Dağlıoğlu, 2012: 61). Çocuklara verilen sanat eğitimi aslında onların tüm gelişimsel alanlarına katkı sağlayacağı için çok boyutlu olarak düşünülmelidir. Sanat etkinlikleri de estetik ve görsel algı gelişimlerine olan katkılarının yanında, çocuklara yaşamsal beceriler olarak adlandırılan, 21.yüzyıl becerileri de dediğimiz, yaratıcı düşünme, kendini farklı yollarla ifade edebilme, problem durumlara çözüm üretebilme, farklı bakış açıları geliştirme gibi davranışları kazandırmaktadır. Sanat yaşamımızın vazgeçilmez bir kaynağıdır, farketmesek de bizi besler ve düşüncelerimizi şekillendirir. Okul öncesi dönemdeki çocukları sanatla tanıştıracak ilk yapının aile olması beklenmektedir ama genellikle ülkemizde sanata verilen değere paralel olarak çocukların sanatla ve sanatsal etkinliklerle tanışmaları okul çağına geldiklerinde mümkün olabilmektedir. Öğretmenin ve ailenin, sanat etkinliklerine yönelik tutum, davranış ve ilişkileri, çocuğun sanatsal gelişiminde belirleyici olabilmektedir. Bu anlamda okul öncesi eğitim, aile ortamının çocuğa veremediği bazı olanak ve istendik koşulları sağlayarak çocuğun sanatsal gelişimini hızlandırabilir (Artut, 2004: 232). Buna dayanarak öğretmenlerin hazırlayacağı etkinlikler özgünlük temeline dayanmalıdır. Bu sayede çocuk birey olmanın ne demek olduğunu daha iyi anlayıp, kendi ürettiği fikre saygı duymayı öğrenecektir. Bir bireyin üretmiş olduğu fikrin önemini anlamış olmak ise çocuğa çevresinde farklı fikirlerin de olabileceğini ve o fikirlerin de değerli olduğunu anlamasına olanak taniyacaktır. Özgün etkinlikler oluşturabilmesi için çocuğa yapılandırılmamış etkinlik fırsatları sunulmalıdır. Özkan (2019), okul öncesi görsel sanatlar eğitimine yönelik öğrenci velilerinin bakış açısının incelediği araştırmasında bir velinin okul öncesi görsel sanatlar eğitiminde hazır şablonlar üzerinde yapılan çalışmaların uygun olmadığını ve bunun öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini engellediğini ayrıca öğrencilere hiçbir fayda sağlamadığını vurguladığını belirtmiştir. Yaratıcı düşüncenin önündeki en büyük etkenlerden biri olan toplumsal estetik normları, ortaya çıkan ürünün başkasının beğenisine sunulacak şekilde tasarlanmasından kaynaklanır. Planlanan sanat etkinliklerinde, üç boyutlu çalışmalara iki boyutlu çalışmalardan daha fazla yer verilmelidir. Bu çocuğa boyutsal geometrik algı kazandırır. Üç boyutlu çalışmalar kapsamında yoğurulabilen kil, plastilin, tuz seramiği ve kağıt hamurundan oluşan çeşitli modelaj ve heykel çalışmaları gerçekleştirilebilir (Artut, 2009). Her çalışmada değişik zeminler kullanılmak gerekir. Yapılan çalışmaların farklı zeminlerde yarattığı sonuçları görmesini sağlamak ve çocuğu bu doğrultuda çalışmaya alıştırmak, yaratıcılıkları açısından atılacak ilk adımdır (Abacı, 2006). Sanat çalışmaları, çocukları tanımak, onların ilgi ve gereksinimlerinin farkında olarak planlamalar yapmak açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Sanat çalışmaları, çocukların her yönden gelişimlerinin desteklenebilmesi için çok yönlü ve objektif değerlendirmeler yapılmasını da gerekli kılmaktadır (Ünal, 2018: 51). Çocukların yaratıcı ve özgün olmalarının desteklenmesi için her öğrencinin kendi gelişim sürecinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Sanat çalışmalarının değerlendirilmesi süreci; tek bir boyutta değil, çocuk, program, öğretmen, ürün, süreç, ortam, materyal gibi çok yönlü olarak ele alınmalıdır (Ünal, 2018: 51). Çocuğun eğitim öğretim dönemi başındaki sanatsal faaliyetleri, portfolyo dosyasında toplanmalı ve çocuk gelişimsel olarak bu dosyadan takip edilmelidir. Portfolyo hazırlamak öğretmene çocuğun gelişimini daha somut bir biçimde aşamalı olarak görme fırsatı sunar. Portfolyoda sadece öğrencinin performansına ilişkin kanıtlar yer almamakta aynı zamanda her bir öğrencinin kendini ifade etme, kendini yansıtmaya ve kendi kendini analiz etme özelliklerini geliştirmeye yönelik veriler de yer almaktadır (Mamur, 2010: 183). Kan, (2007) portfolyoların amaç ve içeriğini tartışmak amacıyla yazdığı çalışmasında portfolyoya eklenebilecek ürünleri, kontrol listeleri, çalışma örnekleri, öğretmenin hazırladığı gözlem kayıtları, fotoğraflar ve diğer dökümanlar olarak ifade etmiştir.

Almanya'da 1830'lu yılların sonuna doğru çocukları ilk sanatsal etkinliklerle tanıştıran Froebel Anaokulu'nun kurucusu, Friedrich Froebel'dir. Froebel sanat uygulamalarını eğitim programına almış ve "görevler" olarak isimlendirilen etkinliklerde, hamurla çalışma, boyalarla resim yapma, kağıt katlama, nakış, dokuma vb. çalışmalara yer vermiştir (Ersoy ve Ulutaş, 2004: 1). 21. yüzyıla geldiğimizde ise çocukların sanatsal gelişimleri açıklanmış ve sanatın amacı farklı boyutlara yönelmiştir. İnsan çok yönlü eğitim gereksinimi olan bir

varlıktır. İnsan eğitiminin başlıca yön ve bileşenlerinden biri de sanat eğitimidir. Sanat eğitimi bilim, teknik, felsefe ve kinestetik alan eğitimleriyle birlikte bireysel ve toplumsal eğitimin vazgeçilmezlerinden biridir (Mercin ve Alakuş, 2007: 15). Görsel sanatlar eğitimi yakın zamana kadar yanlış olarak bilindiği gibi, sadece yetenekli öğrencilere özel olan ya da öğrencileri dinlendirmeyi hedef alan bir eğitim etkinliği değil, içinde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel öğrenmelerin olduğu bir eğitim-öğretim alanıdır (Ayaydın, 2010: 242).

Sanat eğitimi insana çocukluktan başlayarak akıl yürütme, yaratıcılığını geliştirme, hayal kurma, problem çözme, el, zihin ve göz koordinasyonu geliştirme, gibi becerileri kazandırır (Özkan ve Girgin, 2014: 80). Sanat denen çok yönlü ve boyutlu olguyu türlü biçimleriyle yaşayarak eğitilen ve yetişen çocuk ve gencin, olay ve olguları çok yönlülükleri ve çok boyutlulukları içinde görüp yorumlayabilen, kavrayabilen, yeniliklere, çağdaş her türlü gelişmeye, her tür yeni biçim ve biçimlendirmeye açık, çağdaki gerek bilim ve teknolojiye gerek toplumsal değişme süreçlerindeki yeni gelişmeleri anlamaya yatkın, hoşgörülü, fakat aynı zamanda dinamik bir kişilik geliştireceği kesindir (San, 1982). Hayal gücü tüm sanatlar için en çok gerekli olan olgulardan biridir. Hatta hayal gücü bilimin de olmazsa olmazıdır. Bu cevher ise çocukluk çağında en ileri düzeydedir. Birey hayal gücünü özellikle bu dönemde geliştirir. Çünkü bu dönemde hayal gücüne başvurdukça hayal etme gücü gelişir. Böylece birey hayatının her döneminde hayal etme kabiliyetini gerekli yerlerde kullanır (Ayaydın, 2011: 310). Artut (2009), çocuğun sanatsal etkinliklerini, kendini rahatlatmasına, yaratıcı, insani duygu ve düşüncelerinin gelişiminde etkili olan önemli, sonsuz bir kaynak olarak ifade eder. Bunlara ek olarak sanat etkinlikleri çocuğun kendini, içinde bulunduğu kültürü ve diğer kültürleri daha iyi anlamasına olanak tanıyarak farklılıklara saygı duymasına da yardımcı olur (MEB, 2013). Günümüzün modern dünyasında yaşayan birey gelişmiş bir beğeniye sahip olmalıdır. Gelişmiş bir beğeni anlayışı görsel sanatlar eğitimi ile mümkündür (Ayaydın, 2010: 241). Sanat eğitimi, eğer zamanında verilmezse, bireyin estetik duyarlılık, karşı görüşlere saygı, farklı kültürlere değer verme, sanat eserlerini koruma bilinci kazanma ve evrensel ortak bir değeri paylaşma vb. gibi davranışları kazanamamasına yol açabilir (Mercin ve Alakuş, 2007: 17).

Sanat kavramı tanımlanmaya çalışılırken, amacının ne olduğu tartışılırken çoğunluğun üzerinde hemfikir olduğu konulardan biri, sanatın bir ifade biçimi olduğudur. Sanat ne kadar tartışılırsa tartışılın sanatla insanın kendini ifade etmeye çalıştığı ve dolayısıyla sanatın bir iletişim biçimi olduğu bir gerçektir. Çocukluk çağında kendini ifade edebilme ihtiyacının karşılanması açısından sanat oldukça önemlidir. Kişiliği önemli oranda çocukluk çağında gelişen birey, bu dönemde kendini ifade edemezse ilerde onarılması güç travmalar ortaya çıkabilir (Ayaydın, 2011: 310). Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi, bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası görülür. Sanat eğitimi bireylere özgür anlatım olanakları sağlar (Özkaya, 2007). Günümüzde çağdaş sanat eğitiminin amacı öğrenciyi kapasitesi doğrultusunda entelektüel, duygusal ve sosyal gelişme açısından destekleyerek onun kişisel istemlerine yanıt verebilmeyi hedefler. Ayrıca sanatın sadece estetik amaçlarıyla değil, eğitici ve öğretici amaçları da bu anlamda düşünülmesi gereken önemli bir konudur (Özkaya, 2007). Çocukların hem insan yapımı hem de doğal nesnelere çalışmasını sağlamak, sanat materyallerini kullanarak bireysel fikirlerini ve duygularını ifade etmelerine fırsat vermek, estetik duygusunu ve yaratıcılıklarını geliştirmek, çizgiyi, biçimi, rengi ve dokunuşu öğrenebilmeleri için ortam yaratmak, sanat çalışmalarını boyunca sanatsal ürünlere bakmalarını, bunlar hakkında bir şeyler öğrenmelerini ve tartışmalarını sağlamak da sanat eğitiminin diğer amaçları arasında yer almaktadır (Miller, 1996 akt; Ersoy ve Ulutaş, 2004).

Çocukların ilk tanıştıkları sanatlardan biri resim sanatıdır denebilir. Çocuklar ellerine ilk geçen kalem ya da benzeri aletlerle hiç düşünmeden ilk karalamalarını yaparlar. Bu karalama; zaman geçtikçe değişir, gelişir, özgünleşir ve büyükleri imrendirecek düzeye yükselir. Çocuklar bu eğlenceli oyunu hiç kimsenin yönlendirmesi olmadan, kendi kendilerine severek ve isteyerek yaparlar (Ayaydın, 2011: 312). Belirli bir kas olgunluğuna eriştikten sonra her çocuk, kağıt üzerinde birtakım çizgi ve figür denemelerinde bulunur. Bireysel zeka ve kişilik faktörlerinin yanı sıra, çocuğun çevre ile olan etkileşimi ve günlük deneyimleri bir çocuğun çizgisini başka bir çocuğun çizgisinden farklı kılan başlıca etmenlerdir (Özkaya, 2007). Çocuklar resimleriyle, gelecekteki yaratıcı fonksiyonlarını, maddi ve ruhsal birliğin uyumunu dinamik bir yolda sağlamanın haberini verirler bu ilerde büyük bir ressam olacaklarını belirtmek değil, sadece eğitimcileri kendi kişisel yapıları ve toplum içinde oynayacakları önemli rol konusunda uyarmaktır (Ayaydın, 2011: 313). Bir okul öncesi eğitimi kurumunun, çocukların eğitim gereksinimlerini karşılar nitelikte tasarlanmış olması önemlidir. İyi tasarlanmış eğitim ortamları çocukların etkin öğrenmelerini destekler ve yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirir. Dikkatli ve özenli planlanmış eğitim ortamları eğitim programlarının başarıya ulaşmasında önem taşır. Bu eğitim programının amacına uygun şekilde planlanabilmesi ve uygulanabilmesi için eğitim ortamlarının öğrenme merkezlerini içerecek şekilde düzenlenmesi

gerekmektedir (MEB, 2013). Merkezler oluşturulurken çocukların fikirleri ve yardımları da alınmalıdır. Bu sayede çocuklar, sınıfa aidiyet duygusu oluşturur ve kullandıkları merkezleri düzenli biçimde bırakma sorumluluğunu üstlenirler. Ayrıca fikrinin alınmış olması çocuğa "sen değerlisin" mesajı verir.

Sınıflarda oluşturulabilecek öğrenme merkezlerden bir tanesi de sanat merkezidir. Öğretmen, sanat merkezinde çocukların bireysel olarak ve gruplar halinde çalışmasına izin vermelidir. Merkezin pencereye yakın olması, çevredeki olayları gözlemleyerek çocukların olaylara ilham vermesini sağlayacaktır. Çocukların çalışmalarına yoğunlaşabilmelerini kolaylaştırmak için, sanat Merkezinin sınıfının gürültüsüz bir yerinde olması gerekir (Aykanat, 2018). Yıkılabılır yüzeyler, lavabo, iyi organize edilmiş, görünür ve erişilebilir malzemeler sanat Merkezinin önemli fiziksel özelliklerindedir. Sanat merkezi, çocukları yeni yollar denemeleri için destekleyen çeşitli materyaller ve araçlar içermelidir (Isbell ve Raines, 2003). Sanat merkezinde bulunması gereken materyaller farklı kaynaklarda şu şekilde ifade edilmiştir: Pastel boya, kuru boya, gazlı kalem, sulu boya, akrilik boya, tutkallı boya, beyaz kâğıt, renkli fon kartonları, rulo kraft kâğıtları, naylon poşetler, köpük (straför) panolar, kumaş, cam, metal yüzeyler, düz taşlar, şişe kavanoz ve çeşitli büyüklükte karton kutular, kâğıt bardaklar, desenli duvar kâğıtları, kap kâğıtları, gazete, dergi, ahşap boyama materyalleri, her türlü kolaj (kesme yapıştırma) malzemeleri, değişik renk ve desende kâğıtlar, alüminyum folyo, yoğurma materyali olarak oyun hamurları, kil, yapıştırıcı olarak beyaz (plastik) tutkal, makaslar, kâğıt peçete ve ruloları, pipetler, kürdan, kumaş parçaları, renklendirilmiş pamuklar, şampuan şişeleri, ipler, düğmeler, alçı kalıpları, maskeler, makarnalar, boncuklar, resamlara ait tablolar ve reproduksiyonlar, kartpostallar, posterler, gezi fotoğrafları, müze broşürleri, çıkartmalar, resimli takvimler, çocukların yaptığı resimler, sergi panosu, sanat haberlerinin yer aldığı gazete ve dergiler, çocukların çektiği fotoğraflar, proje çalışmaları, koleksiyonlar, ülkeleri tanıtan resimler, çocuklar için önlük veya eski tişörtler, palet, tuval, baskı çalışmaları için; yaprak patates, çarşaf, süngerden kalıplar, fırçalar, şövaleler vb. bulundurulabilir (Abacı, 2006; Acer, 2012; Isbell ve Raines, 2003; MEB, 2013).

Bunlara ek olarak, Edwards (2006), yiyeceklerin sanat malzemesi olarak kullanılmasının birçok okulda yaygın bir durum olduğunu ancak birçok çocuk yoksulluk sınırında yaşıyor ve yiyecek onlar için çok değerliyken, hiçbir yiyecek türünün sanat etkinliklerinde kullanılmasını önermediğini söylüyor. Çünkü yiyeceklerin sanat materyali olarak kullanıldığında, çocuklara yiyeceklere değer verilmediği mesajının iletildiğini belirtiyor.

Okul öncesinde yapılacak sanat etkinlikleri sadece sınıf içi aktivitelerle de sınırlı değildir. Müzeler, bilim merkezleri ve çocuk müzeleri zengin eğitim imkânı sunması nedeniyle önem taşımaktadır. Müzelerde gerçekleştirilebilecek drama ve resim çalışmaları, görsel algıyı ve yaratıcılığı destekleme olanağı sağlamaktadır. Öte yandan çocuk edebiyatı kaynaklarının hem sınıf içi hem sınıf dışı ortamda kullanılması, çocuklarda uyandıracığı görsel algı becerisi, karakterlerle özdeşim kurma ve sonucunda kendini ifade etme isteği sağlayacaktır (Aykanat, 2018). Etkili bir sanat eğitimi için, sadece programların geliştirilmesi, mekanların düzenlenmesi yeterli değildir; bunu uygulayacak öğretmenlerin sanat eğitimi konusunda gerekli bilgi ve donanımına sahip olmaları da gerekmektedir. Bu süreçte, sanat eğitimcisinin belli bir amaç doğrultusunda yetiştireceği bireylerin büyüme ve gelişim özelliklerini iyi bilmesi gerekmektedir (Özkan ve Girgin, 2014: 80). Çocukların yaratıcı düşüncelerinin ve ifadelerinin savunucuları olarak öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenler, her çocuğun yaratıcı bir potansiyele sahip olduğunu, bunun geliştirilmesi için yaratıcı düşüncüyü destekleyen her türlü önlemi alabilmelidir. Onlara etkinlik sürecinde ne zaman, nasıl, ne ölçüde müdahale edeceklerini iyi bilmelidirler (Artut, 2009). Öğretmen, sanat etkinliğini planlama ve uygulama aşamalarında çocukların yaratıcılığını destekleyici bir yol izlemelidir. Çocuklara farklı materyaller sunabilmeli, bu materyallerin işlevlerini ve nasıl kullanıldıklarını öğretmeli, eğitim ortamını iki yönden şekillendirmelidir. Birincisi sınıfsal biçimsel olarak etkinliğe hazır hale getirmeli ve çocukların gelişimlerine uygun, kullanışlı bir mekan olarak planlamalıdır. İkincisi ise eğitsel ortamda yaratıcı ve özgür düşünme becerilerini destekleyici bir atmosfer sağlamalıdır. Öğretmenin yeterliliği, tutum ve davranışları, çocuklar hakkındaki yaratıcı beklentileri kolaylaştırıcı veya engelleyicidir (Artut, 2009).

Okul öncesi öğretmenliği lisans programı incelendiğinde, alan eğitimi dersi olarak "Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi" zorunlu ders olarak programda yer almaktadır. "Sanat ve Estetik" ve "Türk Sanatı Tarihi" de genel kültür seçmeli dersi olarak programda yer alan diğer derslerdir. Öğretmen adaylarına verilen bu ders ve içeriklerine aşağıda yer verilmiştir.

Ders Adı: Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi

İçerik: Sanatın tanımı ve işlevi; sanat eğitimi tarihi; çağdaş eğitimde sanat eğitiminin yeri ve önemi; bir sanat eserini tanıyabilme ve değerlendirebilme; erken çocukluk döneminde yaratıcılık ve sanat eğitiminin tanımı ve önemi; gelişim evrelerine göre çocuk resmi ve özellikleri; okul öncesinde sanat eğitimi yöntem ve teknikleri, kullanılan malzemeler; müzede sanat eğitimi; erken çocukluk döneminde yaratıcılık ve sanat eğitimi ile ilgili kuram ve uygulamalar; çocukların yaratıcı ifade becerilerini ve estetik farkındalıklarını destekleyen programların hazırlanması ve uygulanması.

Ders Adı: Sanat ve Estetik

İçerik: Sanat, güzel sanatlar, zanaat ve kültür; sanat ve eğitim; sanat, yaratıcılık ve sanat eseri; sanat felsefesi ve estetik; sanat ve estetik kuramları; sanat eleştirisi; sanat tarihi, modernlik öncesi, modern ve post-modern dönemlerde sanat; sanat ve toplumsal bağlam; sanat ve gündelik hayat; Türk-İslam sanatı-estetigi ve sanat eserleri; toplumsal değişme sürecinde sanat ve zanaatçının konumu; Türkiye’de sanatın gelişimi; günümüzde sanat anlayışları; medeniyet inşası ve sanat; sanat, estetik ve ahlak.

Ders Adı: Türk Sanatı Tarihi

İçerik: Hun Sanatı’ndan, Göktürk, Uygur, Karahanlı, Gazneli, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemine kadar sanat üslupları, bu dönemlere ait mimari, heykel ve resim örnekleri karşılaştırmalı olarak incelenir; Cumhuriyet Dönemi Sanatı’ndan başlayarak günümüz Türk sanat eserleri ve sanatçıları (www.yok.gov.tr, 2018). Ders içerikleri incelendiğinde “Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi” dersinin, öğretmenleri çocuklarla yapacakları sanat etkinliklerine hazırlaması beklenmektedir. Bu ders dışındaki diğer derslerin öğretmenlerin kişisel gelişimlerine katkı sağlayabilecek içerikte tasarlandığı görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin uyguladıkları sanat etkinliklerine ve sanat merkezlerine yönelik tutum ve özyeterlik algılarına ilişkin görüşlerinin toplanmasını amaçlamaktadır.

Araştırma Soruları

1. Öğretmenlerin sınıflarında sanat merkezine yer verme durumu nedir?
2. Belirli gün ve haftalarda yapılan sanat etkinlikleri hakkında öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenler sanat etkinliklerini nasıl değerlendiriyor?
4. Öğretmenlerin sanat eğitimi alma durumları nedir?
5. Öğretmenlerin sanat eğitiminin katkıları hakkındaki görüşleri nelerdir?
6. Sanat etkinliklerini uygulamada başarılı oldukları ve desteklenmesi gereken yönleri hakkındaki öğretmen görüşleri nelerdir?
7. Öğretmenlerin görsel sanatlara ve sanat etkinliklerine yönelik tutumları ile cinsiyetleri, çalıştıkları kurum, eğitim düzeyleri, sanat eğitimi alma durumları ve deneyimleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 8.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, karma yöntem kullanılmıştır. Çalışmada, nicel veriler nitel verilerle desteklenmiştir. Bu çalışmada karma yöntemin tamamlayıcılık ilkesi benimsenmiştir. Araştırmanın nicel ve nitel boyutlarından elde edilen bulguların bir araya getirilerek detaylandırılması, sunulması, artırılması ve açıklığa kavuşturulması amaçlanmıştır. Bu nedenle yakınsayan paralel karma yöntem deseni kullanılmıştır. Bu desen temel karma araştırma desenlerinin en çok bilineni ve kullanılanıdır. Bu desende araştırmacı nitel ve nicel verileri birlikte toplar ancak verileri ayrı ayrı analiz eder ve genel yorumlar yaparken sonuçları birleştirir. Burada elde edilen bulgular arasında bir karşılaştırma yapılır ve amaç verilerin birbirini doğrulamasıdır. Creswell ve Plano Clark’ın (2018) da belirttiği gibi bu desenin temel amacı nicel veriyle elde edilen bulguların nitel yaklaşımla desteklenmesidir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel boyutu 2019-2020 eğitim öğretim yılında farklı illerde, MEB’e bağlı okullarda görev yapan 100 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir (Tablo.1).

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Bilgileri

Öğretmenler		%	f
Cinsiyet	Kadın	93	93
	Erkek	7	7
Eğitim	Lise	11	11
	Önlisans	18	18
	Lisans	56	56
	Yüksek lisans	15	15
Kurum	Kamu	48	48
	Özel	52	52
Sınıf mevcudu	0-10	9	9
	11-15	42	42
	16-20	29	29
	21-25	20	20
Deneyim	0-5 yıl	54	54
	5-10 yıl	15	15
	10 yıl ve üstü	31	31
Toplam		100	100

Çalışmanın nitel boyutu, nicel boyut örneklemine dahil edilen 10 okul öncesi öğretmenin gönüllü katılımı ile yürütülmüştür. Öğretmenlere ait demografik bilgilere Tablo.2’de yer verilmiştir. Araştırmanın devamında öğretmenlere ilişkin tüm bilgi ve ifadeler öğretmenlerin isimleriyle değil kullanılan kodlarla ifade edilmiştir (Ö1, Ö2, ...).

Tablo 2. Çalışmanın Nitel Boyutuna Dahil Olan Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Eğitim	Kurum	İl
Ö1	Kadın	Lisans	Özel	Konya
Ö2	Kadın	Lisans	Özel	Kayseri
Ö3	Kadın	Lisans	Kamu	Iğdır
Ö4	Kadın	Lisans	Kamu	Kars
Ö5	Kadın	Lisans	Özel	İstanbul
Ö6	Kadın	Yüksek lisans	Kamu	İstanbul
Ö7	Kadın	Lisans	Özel	İstanbul
Ö8	Kadın	Lisans	Özel	İzmir
Ö9	Kadın	Lisans	Özel	Balıkesir
Ö10	Kadın	Yüksek lisans	Kamu	İstanbul

Veri Toplama Araçları

Katılımcı Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından katılımcıların demografik bilgilerinin ve öğretmenlerin hazırladıkları sanat etkinliklerine ilişkin bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Form likert tipinde 14 madde içermektedir. İki uzmanın görüşü alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve formdaki sorulara son halleri verilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara ve Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeği: Ölçek, Adem Yavuz Hızal tarafından, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanata ve Sanat Etkinliğine karşı tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir ve 53 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Likert tipinde olup beşli derecelmeye sahiptir (5= Kesinlikle katılıyorum, 4= Katılıyorum, 3= Biraz Katılıyorum, 2= Katılmıyorum, 1= Kesinlikle katılmıyorum). Ölçeğin işlemleri puan ortalaması üzerinden yapılmaktadır. Yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayısı, .95, testi yarılama dayalı korelasyon katsayısı ise .68 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans %31.54'dür (Hızal, 2017).

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Form okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinlikleri hakkındaki düşünce ve deneyimlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Form hazırlandıktan sonra bir uzmanın görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Form, dört açık uçlu soru ve alt maddelerini içermektedir. Formda yer alan sorular aşağıda belirtilmiştir.

- 1.Sınıfınızda sanat merkezi bulunuyor mu? Bulunmuyor ise neden? Bulunuyor ise kim tarafından hazırlandı? Çocukların görüşü alındı mı?
- 2.Belirli gün ve haftalarda (örn: anneler günü) yapılan sanat etkinlikleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 3.Sanat etkinlikleri hakkında görüşleriniz nelerdir? Etkinlikleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Sanat eğitimi dersi aldysanız size katkılarının neler olduğunu düşünüyorsunuz? Almadysanız böyle bir eğitim almak ister miydiniz?
- 4.Sanat etkinliklerini uygularken okul öncesi öğretmenlerinin başarılı yönlerinin ve desteklenmesi gereken yönlerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Verilerin Toplanması

Nicel verilerin toplanmasında, Katılımcı Bilgi Formu ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara ve Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeği online forma dönüştürülmüştür. Verilerin 65 tanesi online olarak, diğer 35'i ise formların elden toplanmasıyla elde edilmiştir.

Nitel veriler, araştırmanın nicel boyutuna da katılan 10 okul öncesi öğretmeniyle telefonda bireysel görüşme yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Öğretmenlere önce araştırma hakkında bilgi verilmiş ardından sorular yöneltilmiştir. Yapılan görüşmeler katılımcıların izni alındıktan sonra kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşmeler 20 ile 30 dakika aralığında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizinde SPSS.22 istatistiksel analiz programı kullanılmış ve tanımlayıcı betimsel işlemlerden yararlanılmıştır. Nitel verilerin analizinde, araştırmacının notları ile ses kayıtları karşılaştırılmış ve gerekli düzeltmeler yapılarak veriler içerik analizine hazır hale getirilmiştir. Katılımcıların yanıtları içerik analiziyle çözümlenmiş ve temalar alt başlıklarda kodlanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin ifadeleri doğrudan alıntıyla örneklenmiştir.

Bulgular

Nicel Bulgular

Öğretmenlerin çalıştıkları kurumlara göre sanata ve sanat etkinliklerine karşı tutumları incelendiğinde anlamlı bir fark olduğu ortaya konmuştur ($p < .05$). Tablo 3 incelendiğinde, özel okul bünyesinde çalışmakta olan öğretmenlerin, kamuda görev yapan öğretmenlere göre tutumlarının ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Çalıştıkları Kurumlara Göre t Testi Tutum Puanları

		N	%	Ort	Ss	t	p
Çalıştıkları kurum	Kamu	48	48	4,52	,40	-2,35	,020
	Özel	52	52	4,70	,36		
	Toplam	100	100				

Tablo 4'te belirtildiği gibi okul öncesi öğretmenlerinin, sanat etkinliklerine ve sanata olan tutumları cinsiyetlerine göre incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>.05$).

Tablo 4. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre t Testi Tutum Puanları

		N	%	Ort	Ss	t	p
Cinsiyet	Kadın	93	93	4,62	,37	1,06	,289
	Erkek	7	7	4,46	,62		
Toplam		100	100				

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların görsel sanatlara ve sanat etkinliğine karşı tutumları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Tablo 5. Öğretmenlerin Eğitim Düzeylerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Tutum Puanları

		N	%	Ort	p
Eğitim düzeyi	Lise	11	11	4,65	,052
	Önlisans	18	18	4,81	
	Lisans	56	56	4,53	
	Yüksek lisans	15	15	4,67	
Toplam		100	100		

Aşağıda Tablo 6'da okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi ile ilgili ders alma durumlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Öğretmenlerin sanat eğitimi alma durumları ile görsel sanatlara ve sanat etkinliklerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>.05$).

Tablo 6. Öğretmenlerin Sanat Eğitimi Alma Durumlarına Göre t Testi Tutum Puanları

		N	%	Ort	Ss	t	p
Sanat eğitimi alma durumu	Evet	72	72	4,57	,35	-1,66	,098
	Hayır	28	28	4,72	,45		
Toplam		100	100				

Aşağıda Tablo 7'de okul öncesi öğretmenlerinin deneyim süreleri tutumları karşılaştırılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>.05$).

Tablo 7. Öğretmenlerin Deneyim Sürelerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Tutum Puanları

		N	%	Ort	p
Deneyim	0-5 yıl	54	54	4,60	,857
	5-10 yıl	15	15	4,58	
	10 yıl ve üzeri	31	31	4,64	
Toplam		100	100		

Öğretmenlerin sanat etkinliklerine aylık planlarında yer verme sıklığı, 57'sinin sanat etkinliklerine haftada 1'den fazla, 37'sinin her gün, altısının haftada 1 kez yer verdiği şeklindedir. Öğretmenlerin çoğunluğu (62'si) iki boyutlu etkinliklere planlarında daha fazla yer verdiklerini belirtmiştir. Sanat etkinlikleri için 76 öğretmen portfolyo oluşturduğunu belirtirken diğer öğretmenler oluşturmadıklarını ifade etmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin 73'ü

sınıflarında sanat merkezinin bulunduğunu söylemiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu (91'i) sanat etkinlikleri için doğal ve yapay materyallerin hepsini etkinlik sırasında kullandıklarını ifade etmiştir. Öğrenci sayısına göre etkinlikleri sırasıyla en çok bireysel etkinlik, küçük grup etkinliği, büyük grup etkinliği şeklinde planladıklarını belirtmişlerdir. 51 öğretmen sanat etkinliklerini her zaman sergilediklerini, bir öğretmen ise sanat etkinliklerini hiçbir zaman sergilemediğini ifade etmiştir. Bilgilerin detaylarına Tablo.8'de yer verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerini Planlama ve Uygulama Bilgileri

		N
Sanat etkinliğine aylık planda yer verme sıklığı	Her gün	37
	Haftada 1	6
	Haftada 1'den fazla	57
		100
Boyutsal olarak etkinlik tercihi	2 boyutlu	62
	3 boyutlu	38
		100
Sanat etkinlikleri için portfolyo oluşturma durumu	Evet	76
	Hayır	24
		100
Sınıfta sanat merkezi oluşturma durumu	Evet	73
	Hayır	27
		100
Sanat etkinliklerinde en çok kullanılan materyal çeşidi	Doğal	6
	Yapay	3
	Hepsi	91
		100
Çocuk sayısına göre en çok tercih edilen etkinlik planı	Bireysel etkinlik	53
	Büyük grup	21
	Küçük grup	26
		100
Sanat etkinliklerinin sergilenme sıklığı	Her zaman	51
	Genellikle	35
	Bazen	13
	Hiçbir zaman	1
Toplam		100

Nitel Bulgular

Görüşme yapılan 10 öğretmenden yedisi sınıflarında sanat merkezinin bulunduğunu, üçü ise sınıflarında sanat merkezinin bulunmadığını belirtmiştir. Sınıfta sanat merkezinin bulunmadığını belirten öğretmenlere bu durumun nedeni sorulduğunda; Ö5: "Okulumuz eğitim öğretim süresi içerisinde tadilatla olduğu için geçici binada eğitim veriyoruz." Ö8: "Özel okulda çalışıyorum ve burada uymam gereken belirli bir sınıf düzeni var. Sanat etkinliklerini yaptığımız ayrı bir sanat sınıfı var." Ö9: "Sınıfımızda yeteri kadar alan bulunmuyor. Merkezler için alan oluşturamıyoruz." ifadelerini kullanmışlardır. Sınıflarında sanat merkezinin bulunduğunu belirten yedi öğretmenin yedisi de sanat merkezlerinin öğretmen tarafından oluşturulduğunu ifade etmiştir. Bir öğretmen, çocukların sanat merkezine yönelik görüşlerini hiç almadığını belirtirken diğer öğretmenler merkezde yapılacak bir değişiklikte ve merkeze yeni materyaller eklerken, çocukların görüşlerinin alındığını ifade etmiştir.

Aşağıda kamuya ait bir okulda çalışan ve özel okul bünyesinde çalışan öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda yapılan sanat etkinlikleri hakkındaki görüşleri karşılaştırılmıştır. Belirli gün ve haftalarda yapılan sanat etkinlikleri hakkındaki görüşleri sorulduğunda kamuda çalışmakta olan beş öğretmenden dördü çocukların özgün ürünler ortaya koyabilecekleri etkinlikler tasarladıklarını ifade etmişlerdir. Kamu kuruluşunda çalışan diğer bir öğretmen ise yapılandırılmış etkinlikler planladığını belirtmiştir. Özel okullarda çalışmakta olan beş öğretmenden beşi de belirli gün ve haftalarda planladıkları etkinliklerin yapılandırılmış etkinlikler olduğunu ve genellikle planlamanın kendileri tarafından

değil kurumdaki yönetici ve koordinatörler tarafından yapıldığını vurgulamışlardır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine ise aşağıda yer verilmiştir.

Ö1: Belirli gün ve haftaların hepsinde bir şeyler yapıp sergilemek zorundayız. Etkinliği çocuklar yapıyor ama öğretmen küçük dokunuşlarla düzeltiyor ya da süslüyor.

Ö2: Yapılandırılmış ve yaratıcı olmayan etkinlikler, sınıfı süslemeyi amaçlayan etkinlikler tercih ediliyor. Böyle günlerde etkinliğin kısa sürmesi önemli, çok zaman alan etkinlikler yapılmıyor.

Ö3: Maalesef tek çeşit çalışmalar oluyor. Veli tep tip etkinlik seviyor. Öğretmenleri birbiriyle kıyaslıyorlar. Öğretmenler kendini veliye kanıtlamaya çalışıyor.

Ö4: Çocukların mutlu olabilecekleri şeyler yaptırıyorum. Onları asla zorlamıyorum genellikler günlük rutine devam ediyorum. Öğretmenler birbirlerine göstermek için bir şeyler yapıyorlar. Kendilerini ön plana çıkarma çabasındalar. Çünkü ortaya bir şey konduğunda kimse onu çocuk yaptı deyip çocuğu tebrik etmiyor. Herkes öğretmeni tebrik ediyor.

Ö5: Çocukları çok zorlamamalıyız. Evet bir şeyler yapıyoruz ama benim için oyun öncelikli. Özel kurumda çalışırken özel çalışmalar yaptırmamız isteniyordu ama şuan (kamu kurumunda) yaptırmıyorum.

Ö6: Belirli gün ve haftalarda, temaların görselleştirilmesi ve üç boyutlu forma dökülmesi, daha çok proje çalışmalarına ve özgün çalışmalara yer verilerek desteklenmesi gerekir. Ancak yapılan etkinlik fabrika ürünü tarzında olmamalı ve çocuklar zorlanmamalıdır.

Ö7: Etkinlikler veli için yapılıyor, çocuğa hiçbir katkısı olduğunu düşünmüyorum. Çocuklar zaten ne yapsa mutlu oluyorlar.

Ö8: Eğer çok kalıp bir etkinlik yaptırmam istendiyse, en azından yaptıkları çalışmaları çok fazla düzeltmiyorum. Okul etkinlikler için çok baskı yapıyor.

Ö9: Tamamen yapılandırılmış etkinlikler yaptırıyoruz. Bütün çocukların aynı ürünü çıkarması bekleniyor. Amaç etkinlik sırasında çocuğu mutlu etmek değil, ebeveyni mutlu etmek.

Ö10: Çocukların özgün ve kendi ellerinden çıkma bir ürünle kavramları ve o güne özgü duyguyu sevdikleriyle paylaşma şansı bulmalarını olumlu değerlendiriyorum. Fakat anlamsız bir estetik kaygıyla üründe yetişkin müdahalesi olması, ürünün çocuğa ait olmaması bu durumu tamamen anlamsız kılacaktır.

Yapılan sanat etkinliklerini nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda beş öğretmen değerlendirmeyi etkinliğin sonunda, üç öğretmen gün sonunda etkinlikleri değerlendirdiklerini belirtmiştir. Diğer iki öğretmen ise etkinliklere yönelik herhangi bir değerlendirme yapmadıklarını ifade etmiştir. Bunun nedeni sorulduğunda Ö7: "Etkinlik olarak değil, çocukları kendi bireysel gelişimlerine göre değerlendiriyorum." ifadesini kullanmıştır. Ö9: "Değerlendirme kısmı gerçekleştirilmiyor çünkü süreç içinde geçitiriliyor." ifadesiyle etkinliğin değerlendirilmeme nedenini açıklamıştır.

Tablo 9. Çalışmanın Nitel Boyutuna Dahil Olan Öğretmenlerin Sanat Eğitimi Alma Durumları

		N	%
Sanat eğitimi alma durumu	Evet	8	80
	Hayır	2	20
	Toplam	10	100

Tablo 9'da belirtildiği gibi öğretmenlerin sekizi lisans eğitimi sırasında görsel sanatlar ile ilgili bir ders aldıklarını ifade etmişlerdir. Görsel Sanatlar Eğitimi, Müze Eğitimi, Yaratıcılık ve Geliştirilmesi dersleri öğretmenlerin lisans eğitimleri boyunca aldıklarını belirttikleri, görsel sanat eğitimi içeren derslerdir. Öğretmenlerden ikisi lisans eğitimleri sırasında görsel sanatlara yönelik herhangi bir ders almadığını ifade etmiştir. "Böyle bir eğitim almak ister miydiniz?" sorusuna görsel sanatlara yönelik hiçbir ders almadığını belirten öğretmenlerden biri gerekli olmadığını düşündüğünü söylerken diğeri aynı soruyu "Böyle bir ders almayı isterim." şeklinde yanıtlamıştır.

Aşağıda yer verilen Tablo 10'da lisans eğitimleri sırasında görsel sanatlara yönelik bir ders aldığını belirten öğretmenlerin, bu dersin kendilerine olan katkılarının neler olduğuna ilişkin görüşleri açıklanmıştır.

Tablo 10. Sanat Eğitiminin Katkıları Hakkında Öğretmen Görüşleri

	<i>Öğretmen</i>	<i>f</i>
Farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenilmesi	Ö2,Ö3,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10	6
Kültürel ve kişisel gelişime olan katkısı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö8	5
Öğrenme ve araştırma isteği sağlama	Ö2,Ö7	2
Sanat eğitimi ve sanat merkezi hakkında bilgi edinilmesi	Ö2,Ö3	2
Katkısı olmadı	Ö4	1

Öğretmenlerin altısı görsel sanatlar eğitimine yönelik aldıkları dersin farklı öğretim yöntem ve teknikleri öğrenmelerine yardımcı olduğunu belirten ifadeler kullanmışlardır. Konuya ilişkin öğretmen ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö2: "Farklı yöntem ve teknikleri öğrendim."

Ö3: "Sadece kağıtla sanat eğitimi yapabileceğimi düşünürken, sanatın her şeyle, her yerde yapılabileceğini gördüm."

Ö6: "Farklı teknikler öğrenmeye katkı sağladı."

Ö7: "Daha farklı etkinlikler planlayabiliyorum."

Ö8: "Farklı şeylerden yeni şeyler üretebilme, planlayabilme becerisi kazandım."

Ö10: "Farklı malzeme, artık materyal ve birbirinden farklı özellikteki ürünlerle çocukların kendilerine ait ürünler yaratmalarına rehber olabiliyorum."

Öğretmenlerin beşi lisans eğitimleri sırasında aldıkları görsel sanat eğitimine yönelik dersin kendilerine kültürel ve kişisel gelişim desteği sunduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Ö1: "Aldığım sanat dersi, ressamları ve kişisel özelliklerini öğretti. Kültürel ve kişisel gelişim sağladı."

Ö2: "Görsel sanatlar eğitimi dersi, kişisel gelişimimi destekledi ama çocuklara yönelik değildi."

Ö3: "Resim dersinde birçok sanatçı tanıdım. Şimdi sınıfımda ressamların eserlerini kullanabiliyorum."

Ö6: "Kendimi sanatla ifade edebilmek için fırsatım oldu."

Ö8: "Yaratıcılığımı geliştirdi."

Öğretmenlerden ikisi lisans eğitimleri boyunca aldıkları görsel sanatlara dayalı derslerin, kendilerinde öğrenme ve araştırma isteği uyandırdığını ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmen ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö2: "Daha fazla araştırma yapmam gerekiyor. Çocuklara bunu nasıl daha farklı sunabilirim? diye düşünüyorum. Öğrenme isteğim oluştu."

Ö7: "Çocukların eğleneceklerini bildiğim etkinlikleri araştırmak ve planlamak çok güzel."

Öğretmenlerin ikisi, sanat merkezinin ve sanat eğitiminin nasıl olması gerektiğini, lisans eğitimlerinde aldıkları sanata yönelik dersler sayesinde öğrendiklerini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin konuyla ilgili sözel ifadeleri aşağıda belirtilmiştir.

Ö2: "Nasıl etkinlikler yapabiliriz? Nasıl çeşitlendirebiliriz? Malzeme çeşitliliği nasıl olmalı? Sanat merkezi nasıl oluşturulmalı? bunları öğrendim."

Ö3: "Sanat etkinliğinin nasıl planlanacağını öğrendim. Müzelerin sanat etkinliği için çok iyi yerler olduğunu gördüm."

Ö4 ise lisans eğitiminde görsel sanatlara ilişkin aldığı dersin kendisine bir katkısının olduğunu düşünmediğini belirten tek öğretmendir ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: "Aldığım ders teorikti ve pratiğe dökülmedikçe hiçbir şey akılda kalmıyor. Derste öğrendiklerimle değil, yapıp yaşadıklarım ile kendimi geliştirdim."

Aşağıda, okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerini uygulamada başarılı oldukları yönleri ve desteklenmesi gereken yönlerine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 11 ile gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerini Uygulamada Başarılı Oldukları Yönleri ve Desteklenmesi Gereken Yönlerine İlişkin Görüşleri

	<i>Öğretmen</i>	<i>f</i>	
<i>Başarılı</i>	sürecin keyifli geçirilmesi	Ö1,Ö2,Ö3,Ö7	4
	motivasyon ve aktif katılım sağlayabilme	Ö4,Ö9	2
	ürünlerin sergilenmesine önem verme	Ö6,Ö10	2
	zamanı iyi yönetebilme	Ö8	1
	uygun materyal seçebilme	Ö5	1
<i>Desteklenmesi Gereken</i>	yapılandırılmış etkinlik planlama	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7	7
	aynı yöntem ve tekniklerin kullanımı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö9	5
	etkinliğe müdahale etme	Ö3,Ö6,Ö10	3
	aynı materyallerin seçimi	Ö1,Ö2,Ö5	3
	yaratıcılığı desteklememe	Ö2,Ö8	2

Tablo 11 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerini uygularken başarılı oldukları yönlerinin neler olduğu sorusuna en sık verilen yanıt, öğretmenlerin sanat etkinliklerinde uygulama sürecini keyifli bir şekilde geçirmesi ifadesidir. Öğretmenler ayrıca, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların etkinliğe olan motivasyonlarını arttırabilme ve etkinliğe aktif katılımlarını sağlayabilme, sanat ürünlerinin sergilenmesine önem verme, etkinlik sırasında zamanı iyi yönetebilme, çocuklara ve etkinliğe uygun materyal seçimi yapabilme becerilerini okul öncesi öğretmenlerinin başarılı yönleri olarak değerlendirmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerini uygularken desteklenmesi gereken yönlerinin neler olduğu sorusuna en sık verilen yanıt ise öğretmenlerin yapılandırılmamış etkinlik planı yapabilmesi olmuştur. Öğretmenler, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımı, çocuğun çalışmasına müdahale etmeme, farklı etkinliklerde farklı materyallere yer verme ve çocukların yaratıcılıklarının desteklenmesi gibi konularda okul öncesi öğretmenlerinin desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çağdaş uygarlık düzeyini yakalamak yaratıcı düşüncenin geliştirilmesiyle mümkündür. Hem genel hem de sanatsal anlamda yaratıcı düşüncenin geliştirilmesi için sanat eğitimi, okul öncesi dönemden başlayarak temel, orta, yüksek eğitim ve meslek süreci ile birlikte meslek sonrası da verilmesi gereken bir alan olarak görülmelidir (Mercin ve Alakuş, 2007: 20). Bu noktada öğretmenlerin de yaratıcılık ve sanatsal üretme becerilerinin geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Yazıcı, Baydar ve Pınarcık (2016) çalışmalarında, okul öncesi öğretmenlerinin sanat dalları ile uğraşmak isteme nedenlerine yönelik kullandıkları ifadelerle dayanarak, okul öncesi öğretmenlerinin sanata dâhil olan bireylerde sanatsal duyarlılığı artırdığı, sanatın bireyin bir bütün olarak gelişimine katkıda bulunabileceği düşüncesine sahip oldukları yine aynı çalışmada, sanatsal öğrenme ile çocuklara sanatı öğretmenin en iyi yolunun öğretmenlerin sanatsal bir anlayış bilincine sahip olmaları gerektiği sonucuna ulaşımlardır. Başka bir çalışmada ise öğretmenler, sanat eğitiminin çocukların estetik duyarlılığını geliştirdiğini, çocukların el-göz koordinasyonunu desteklediğini, yaratıcı yönlerini geliştirdiğini, düzenli çalışma alışkanlığı kazandırdığını, kendilerine güvenlerinin arttığını ve tüm gelişim alanları ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir (Parlak yıldız ve Yıldızbaşı, 2016). Çalışmaların sonuçlarına bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitiminin önemine ilişkin olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Ama Koçer (2012), okul öncesi eğitim programlarındaki sanat etkinliklerinin, çocuğa verilen kendini ifade etme fırsatı açısından değerlendirilmesi amacıyla yaptığı çalışmada araştırma grubundaki okul öncesi öğretmenlerinin, sanat etkinliklerini uygularken ince motor becerilerini güçlendirmeyi amaçladıklarını ve çocuklara kendilerini etkili bir şekilde ifade etme fırsatı sunmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma tüm bu çalışmalardan hareketle okul öncesi öncesi öğretmenlerinin görsel sanata ve sanat etkinliklerine olan tutumlarının nicel ve nitel boyutlarıyla incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğu, sanat etkinliklerine aylık planda yer verme sıklıklarını haftada 1'den fazla olarak belirtmişlerdir. Ünal (2018) da çalışmasında öğretmenlerin eğitim programında sanat çalışmalarına yer verme durumu ve sıklığına ilişkin, öğretmenlerin sanat çalışmalarına haftada birden fazla yer

verdikleri bulgusuna ulaşmıştır. Özkan ve Girgin (2014) ise çalışmalarında öğretmenlerin çoğunun sanat etkinliklerine programlarında her gün yer verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğu iki boyutlu etkinliklere planlarında daha fazla yer verdiklerini belirtmiştir. Sanat etkinlikleri için 76 öğretmen portfolyo oluşturduğunu belirtirken diğer öğretmenler oluşturmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenci sayısına göre etkinlikleri sırasıyla en çok bireysel etkinlik, küçük grup etkinliği, büyük grup etkinliği şeklinde planladıklarını belirtmişlerdir. 51 öğretmen sanat etkinliklerini her zaman sergilediklerini, bir öğretmen ise sanat etkinliklerini hiç bir zaman sergilemediğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu sanat etkinlikleri için doğal ve yapay materyallerin hepsini etkinlik sırasında kullandıklarını ifade etmiştir. Özkan'ın (2019) araştırmasında bir veli görsel sanatlar dersinde, maddi boyutta çok pahalı olmayan araç ve gereçlerin kullanılmasının uygun olacağını belirtmiştir. Buradan hareketle doğal materyallerin etkinliklerde kullanımının daha ekonomik olacağı vurgusu yapılabilir.

Araştırmanın nitel boyutuna katılan 10 katılımcıdan yedisi sınıfta sanat merkezinin bulunduğunu, üçü ise sınıfta sanat merkezinin bulunmadığını belirtmiştir. Sınıfta sanat merkezinin bulunmadığını belirten öğretmenler bu durumun nedenini geçici binada eğitim verdiği, sınıfta sanat merkezi için yeterli alanın bulunmadığı ve özel okulda çalıştığı için sınıf düzeninde kendisinin yetkili olmadığı şeklinde ifade etmişlerdir. Sanat merkezlerini oluşturan öğretmenlerin hepsi sanat merkezinin kendileri tarafından oluşturulduğunu, merkezde herhangi bir değişiklik olacağı zaman çocukların fikirlerinin alındığını belirtmiştir.

Kamu kuruluşunda ve özel okul bünyesinde çalışmakta olan öğretmenlerin belirli gün ve haftalarda yapılan sanat etkinlikleri hakkındaki görüşleri karşılaştırıldığında, kamuda çalışan beş öğretmenden dördü çocukların özgün ürünler ortaya koyabilecekleri etkinlikler tasarladıklarını ifade ederken, özel okulda çalışan öğretmenlerden hiçbiri uyguladıkları etkinliklerin özgün olduğunu düşünmediğini ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak özel kurumlarda çalışan öğretmenler, hazır etkinlik planlarının kullanılması, velilerin ve yöneticilerin etkinliklerin kusursuz olması beklentisi olarak ifade etmişlerdir. Yılmaz ve Özler (2011), çalışmalarında anaokulu öğretmenleri tarafından çocuklara yaptırılan görsel sanat etkinliklerinin, taklit, şablon, kopya, öğrencinin yerine yapma vb. gibi öğrencilerin en yaratıcı oldukları dönemde, yaratıcılık açısından yaygın bir şekilde olumsuz örnekler içerdiği, anaokullarındaki görsel sanatlar dersi eğitim-öğretim programının içeriğini oluşturan kazanım, etkinlikler vb. açısından uygun olmayan çalışmalara yaygın bir şekilde yer verildiği, yaratıcılığın gelişmesinde önemli bir yeri olan teknik zenginlik ve malzeme çeşitliliğine gereken önemin verilmediği, öğrencilerin genellikle birkaç çeşit boya malzemesine mahkûm edildiğini gözlemlemiştir. Avcı ve Sağsöz (2018) ise araştırmalarında, sınıfta yer alan tüm çocukların görsel sanat etkinliklerinde gözlemlenen ortalama katılım düzeylerinin, öğretmenin sanatsal yönelimine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yapılandırılmamış yaklaşımın kullanıldığı sınıflarda yer alan çocukların görsel sanat etkinliklerine ortalama katılım düzeyleri, ürün odaklı yaklaşımın kullanıldığı sınıflarda yer alan çocukların ortalama katılım düzeylerinden daha yüksektir. Bu bulgu, çocukların kapalı uçlu, modele göre ürün açığa çıkarma odaklı etkinliklerden daha çok açık uçlu, bağımsız keşiflerde bulunmalarına olanak tanıyan etkinliklere ilgi gösterdiğini ifade etmektedir (Avcı ve Sağsöz, 2018: 409).

Yapılan sanat etkinliklerini nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda beş öğretmen değerlendirmeyi etkinliğin sonunda, üç öğretmen gün sonunda etkinlikleri değerlendirdiklerini belirtmiştir. Diğer iki öğretmen ise etkinliklere yönelik herhangi bir değerlendirme yapmadıklarını ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak bir öğretmen bireysel gelişime yönelik değerlendirme yaptığını ve diğer öğretmen de değerlendirme aşamasının süreç içinde geçirildiğini ifade etmiştir. Yine benzer bir çalışmada Ünal (2018), öğretmenlerin sanat çalışmalarını değerlendirmelerine ilişkin bulgularında; Çocukların sanat çalışmalarını değerlendirmediklerini belirten öğretmen, bunun gerekçesi olarak nasıl değerlendirileceğini bilmediğini belirtmiştir.

Araştırmanın nitel boyutundaki görüşme sürecine katılan 10 öğretmenden sekizi lisans eğitimleri sırasında görsel sanatlara yönelik bir ders aldığını ikisi böyle bir ders almadığını belirtmiştir. Ders almadığını ifade eden öğretmenlerden biri böyle bir ders almak istediğini, diğeri ise gerekli olduğunu düşünmediğini ifade etmiştir. Bunlara ek olarak ders aldığını belirten öğretmenlere, bu dersin kendilerine olan katkıları sorulduğunda, öğretmenler en çok farklı öğretim yöntem ve tekniklerini öğrendiklerini vurgulamıştır. Ders almış olan bir diğer öğretmen ise bu dersin kendisine herhangi bir katkısının olmadığını belirtmiştir. Ünal (2018) da araştırmasında öğretmenlerin lisans eğitimleri sırasında aldıkları görsel sanat eğitimi derslerinin yetersiz olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının sanat eğitimi ihtiyacının belirlenmesine yönelik yapılan başka bir çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen adaylarının özellikle resim müzik ve drama gibi derslerin açılması, öğrencilerin bu derslerden yararlanması gerektiğini, sanat eğitimi derslerinin önemini farkında oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmen adayı son sınıf öğrencilerin tamamı eğitim fakültelerinde sanat eğitimi derslerinin alınması gerektiğini düşünmektedirler (Yılmaz ve Şahan, 2016). Özkan

ve Girgin'in (2014) görüşme yaptıkları öğretmenlerin hepsi lisans eğitimi boyunca aldıkları sanat eğitimi derslerinin çocuklara yönelik olmadığı ve teorik bilgi içerdiği gerekçesiyle yetersiz olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Büyükyıldırım (2018), öğretmenlere lisans eğitimlerinde almış oldukları görsel sanatlar dersinin yeterliği sorulduğunda, katılımcılar eğitim hayatları boyunca aldıkları görsel sanatlar dersini çoğunlukla kendi seviyelerinde çalışmalar yaparak geçirdiklerini ifade etmiştir. Bu durum ile ortaya çıkan sonuç ise katılımcıların mezun olup meslek hayatına başladıklarında okul öncesi dönem öğrencilerine ne gibi çalışmalar yaptırılmaları gerektiği hakkında bilgi sahibi olmamalarıdır. Çoğunlukla bu konudaki bilgi ve deneyimi meslek hayatlarında aynı branşta bulunan iş arkadaşlarından gördüklerini taklit ederek yaptıklarını ifade eden katılımcılar deneme yanılma yoluyla öğrencilere etkinlik yaptırıldıklarını ifade etmiştir. Ayrıca yetersiz değerlendirmesinde bulunan katılımcılar dersin teorik bilgi ağırlıklı geçtiği değerlendirmesinde bulunmuştur. Böylece ezberlenen bilginin unutulması ile katılımcılarda var olan deneyim eksikliği daha belirgin hale geldiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da yukarıdaki açıklamalara paralel olarak lisans eğitiminde görsel sanatlarla ilişkin aldığı dersin kendisine bir katkısının olduğunu düşünmediğini belirten öğretmen, aldığı dersin teorik olduğunu ve pratiğe dökülmedikçe aklında hiçbir şey kalmadığını, derste öğrendikleriyle değil, yapıp yaşadıklarıyla kendini geliştirdiğini ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerini uygularken başarılı oldukları yönlerinin neler olduğu sorusuna en sık verilen yanıt, öğretmenlerin sanat etkinliklerinde uygulama sürecini keyifli bir şekilde geçirmesi ifadesi iken okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerini uygularken desteklenmesi gereken yönlerinin neler olduğu sorusuna en sık verilen yanıt ise öğretmenlerin yapılandırılmamış etkinlik planı yapabildiği olmuştur.

Bu çalışmanın nicel boyutu 7'si erkek ve 93'ü kadın olmak üzere toplam 100 okul öncesi öğretmeni ile sınırlıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan erkek okul öncesi öğretmenlerinin sayısının kadın okul öncesi öğretmenlerinin sayısına oranla daha az olması sebebiyle, araştırmaya katılan erkek katılımcıların sayısının daha az olması bu çalışmanın bir diğer sınırlılığıdır. Erkek katılımcıların daha fazla olduğu bir başka çalışma yapılabilir ve sanat etkinliklerine yönelik tutum ile cinsiyetler arasındaki fark incelenebilir. Çalışmanın sonuçlarına bakılarak, okul öncesi öğretmenliği lisans eğitimi programında görsel sanata ilişkin verilen, Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi (zorunlu), Sanat ve Estetik (seçmeli) ve Türk Sanatı Tarihi (seçmeli) derslerinin teorik içeriğinin yanı sıra uygulamaya dayalı biçimde de işlenmesi önerilmektedir. Velilerin ve yöneticilerin yapılandırılmış sanat etkinliklerine olan beklentilerinin nedenleri başka bir araştırmanın konusu olabilir ve bu konuda ilgili kişilerce velilere, yöneticilere ve öğretmenlere eğitim verilmesi önerilebilir. Yine araştırmanın başka bir alt boyutu olan sanat etkinliklerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiği ile ilgili olarak okul öncesi öğretmenlerine hizmet içi eğitimler verilebilir.

Kaynaklar

- Abacı, O. (2006). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görsel Sanatlar Eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Acer, D. (2012). Okul Öncesi Eğitime Giriş. G. Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel ve Eğitsel Ortamları* içinde (s.227-256). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2004). Okul Öncesi Resim Eğitiminde Çocukların Çizgisel Gelişim Düzeylerine İlişkin Bir İnceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (1), 223-234.
- Avcı, C. ve Sağsöz, G. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Görsel Sanat Etkinliklerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (2), 403-412.
- Ayaydın, A. (2010). Görsel Sanatlar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme Süreci Üzerine. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (187), 240-250.
- Ayaydın, A. (2011). Çocuk Gelişiminde Bir Oyun Olarak Sanat ve Resim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (37), 303-316.
- Aykanat, E. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Eğitimine Yönelik Tutumlarını Belirlemek Üzere Ölçek Geliştirme Çalışması* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bae, J. H. (2004). Learning to teach visual arts in an early childhood classroom: The teacher's role as a guide. *Early Childhood Education Journal*, 31(4), 247-254.
- Büyükyıldırım, S. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenleri ve Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görsel Sanatlar Öz Yeterlik Algıları* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Creswell J. W. and Plano Clark, V. L. (Eds.). (2018). *Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*. Y. Dede ve S. B. Demir (Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dağlıoğlu, H. E. (2012). Okul Öncesi Eğitime Giriş. G. Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Öğretmeninin Özellikleri ve Okul Öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme* içinde (s.39-78). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Edwards, L. C. (2006). *The Creative Arts A Process Approach for Teachers and Children*. New Jersey: Prentice Hall.
- Ersoy, Ö. ve Ulutaş, İ. (2004). Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 1-12.
- Hızal, A. Y. (2017). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara ve Sanat Etkinliğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Isbell, R. T. and Raines, S. C. (2003). *Creativity and the Arts with Young Children*. Canada: Delmar Learning.
- Kan, Ü. (2007). Okul Öncesi Eğitimde Değerlendirme Aracı Olarak Portfolyo. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 169-178.
- Koçer, H. (2012). The evaluation of the art activities applied in preschool education programmes in terms of self-expression opportunity given to child. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 51, 289-295.
- Kuru Turaşlı, N. (2012). Okul Öncesi Eğitime Giriş. G. Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı ve Önemi* içinde (s.1-24). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Mamur, N. (2010). Görsel Sanatlar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (28), 175-188.
- Mercin, L. ve Alakuş, A. (2007). Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 14-20.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. www.meb.gov.tr.
- Özkan, B. ve Girgin, F. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanat Etkinliği Uygulamalarını Değerlendirmesi. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 4 (4), 79-85.
- Özkan, M. (2019). *Okul Öncesi Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Öğrenci Velilerinin Bakış Açısı* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özkaya, H. (2007). *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Çocukların Resimsel Gelişimlerinin Değerlendirilmesi: İstanbul İli, Sarıyer İlçesi Örneği* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Parlak Yıldız, B. ve Yıldızbaş, F. (2016). Okulöncesi Sanat Etkinliklerinde Artık Materyallerin Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 39-49.
- San, İ. (1982). Sanat Eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 215-226.
- Ünal, F. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Sanat Çalışmalarını Değerlendirmesi. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 3 (4), 49-71.
- Yazıcı, E., Baydar, I., Y. ve Pınarcık, Ö. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanata İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7 (3), 74-88.
- Yılmaz, M. ve Özler, H. (2011, Nisan). Anaokulu Öğretmenleri Tarafından Çocuklara Yaptırılan Görsel Sanat Çalışmalarının Yaratıcılık Açısından Değerlendirilmesi. *I. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu, Dün Bugün Gelecek'de sunulmuş bildiri*. Ankara.
- Yılmaz, O. ve Şahan, G. (2016). Öğretmen Adaylarının Sanat Eğitimi İhtiyacına Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 717-729.
- https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Okul_Oncesi_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf (22/11/2019).

DETERMINATION OF PRESCHOOL TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS ART ACTIVITIES AND PERCEPTIONS OF SELF-SUFFICIENCY

Gizem ÇELİK
Mehmet Nur TUĞLUK

Abstract

The aim of this study is to collect the opinions of pre-school teachers about their attitudes and self-efficacy perceptions towards art activities they apply. The research is designed in a mixed method pattern. Participant Information Form, Preschool Teachers' Attitude towards Arts & Art Activities Scale Form were used in quantitative research while Semi-Structured Interview Form is used in qualitative research. The quantitative research was carried out with 100 pre-school teachers working in different provinces and schools affiliated with Ministry of National Education in the school year of 2019-2020. The qualitative research was carried out with 10 volunteer preschool teachers that is also participated in quantitative research. In quantitative data analysis, t test and one way analysis of variance (ANOVA) is made by using SPSS.22 statistical analysis program while researcher notes and voice recordings (from the interviews) are used in qualitative data analysis. According to the findings, the average of attitude scale towards Art & Art activities of teachers working in private schools is higher than the teachers working in public schools.

Keywords: Preschool education, art activity, attitude, self-efficacy